

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕНІТЕНЦІАРНА ПЕДАГОГІКА ДППЗВ НЗ.2.3.9

за напрямом підготовки (6.030102) Психологія

факультет психологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Пенітенціарна педагогіка» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за за напрямом підготовки 053 «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавра, за денною формою навчання.

Розробник: Левенець Анна Євгенівна, старший викладач кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни «Пенітенціарна педагогіка» – закономірності та особливості виправлення і перевиховання засуджених у рамках виконання кримінального покарання.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: вступ до спеціальності, загальна психологія, педагогіка, вікова психологія, соціальна психологія, експериментальна психологія, практикум з психології, педагогічна психологія, основи психологічного консультування.

Забезпечувані дисципліни: юридична психологія, психологія девіантної поведінки, диференціальна психологія, професійно-психологічна підготовка.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Пенітенціарна педагогіка» є розуміння основних категорій пенітенціарної педагогіки, знання її теоретико-методологічних основ, засвоєння форм, методів, напрямків організації та проведення індивідуальної та групової роботи з засудженими, спрямованої на їх перевиховання та ресоціалізацію, формування вмінь та навичок застосовувати ці знання на практиці.

Завданнями вивчення дисципліни «Пенітенціарна педагогіка» є:

- засвоєння курсантами (слухачами) теоретичних та методологічних основ пенітенціарної педагогіки;
- отримання курсантами (слухачами) знань з історії виникнення та розвитку пенітенціарної педагогіки, а також про сучасні підходи до організації і проведення соціально-виховної роботи із засудженими;
- опанування курсантами (слухачами) системою методів, прийомів, напрямків та засобів педагогічного впливу на засуджених;
- формування у курсантів (слухачів) умінь та практичних навичок гнучко застосовувати педагогічні знання в нестандартних ситуаціях.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. *Теоретичні та методологічні основи пенітенціарної педагогіки*

Тема 1.1. *Пенітенціарна педагогіка як наука*

Поняття пенітенціарної педагогіки. Предмет, об'єкт, функції та завдання пенітенціарної педагогіки. Основні напрямки пенітенціарної педагогіки: теоретичний, практичний, творчий. Зв'язок пенітенціарної педагогіки з іншими науками: пенітенціарною психологією, соціально-виховною роботою із засудженими, кримінально-виконавчим правом тощо. Джерела пенітенціарної педагогіки. Розвиток пенітенціарної ідеї у світовій практиці. Засновники пенітенціарної ідеї. Основні етапи розвитку пенітенціарної педагогіки. Виділення пенітенціарної педагогіки в особливу галузь наукового пізнання.

Характеристика основних етапів розвитку пенітенціарної педагогіки. Поняття основних категорій пенітенціарної педагогіки. Характеристика основних категорій пенітенціарної педагогіки: “виховання”, “освіта”, “самоосвіта”, “самовиховання”, “розвиток”, “виправлення”, “перевиховання”, “ресоціалізація”, “реабілітація”, “реінтеграція”.

Тема 1.2. *Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених*

Поняття і загальна характеристика основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених. Поняття та педагогічна характеристика встановленого порядку виконання і відбування покарання (режиму) та суспільно корисної праці. Поняття та педагогічна характеристика соціально-виховної роботи, загальноосвітнього та професійного навчання засуджених.

Поняття та педагогічна характеристика громадського впливу на засуджених.

Тема 1.3. *Поняття, особливості, закономірності та принципи педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах*

Поняття та сутність педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах. Засуджений як об’єкт і суб’єкт педагогічного процесу. Співвідношення між об’єктом і суб’єктом у педагогічному процесі в кримінально-виконавчих установах. Особливості педагогічного процесу в установах виконання покарань. Поняття закономірностей педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах. Характеристика закономірностей педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах. Поняття принципів пенітенціарної педагогіки та їх специфіка. Основні принципи кримінально-виконавчого законодавства, виконання і відбування покарань. Взаємозв’язок принципів із закономірностями. Класифікація основних принципів педагогічного процесу в УВП. Характеристика основних принципів пенітенціарної педагогіки: принцип цілеспрямованості педагогічного процесу на виправлення та ресоціалізацію засуджених; принцип тісного зв’язку з реальним життям; принцип залежності ефективності виправлення засуджених від якості соціально-виховної роботи; принцип формування позитивних міжособистісних стосунків в середовищі засуджених; принцип дотримання законності; принцип виправлення засуджених у різноманітних видах діяльності; принцип єдності соціального значення діяльності та її суб’єктивної значущості для засуджених; принцип комплексного підходу до виправлення засуджених; принцип індивідуального та диференційованого підходу до засуджених; принцип поєднання вимогливості із гуманним та справедливим ставленням до засуджених; принцип стимулювання та педагогічного керівництва самовиховання засуджених; принцип опори в педагогічному процесі на позитивні якості, збережені соціальні зв’язки та відносини особистості.

Тема 1.4. *Методи вивчення та впливу на особистість засудженого*

Поняття «метод» та «прийом». Загальна класифікація психолого-педагогічних методів. Методи формування емоційної сфери. Класифікація методів педагогічного впливу на засуджених. Характерні особливості методів педагогічного впливу. Поняття «методи виправного впливу». Спостереження. Природний експеримент. Узагальнення незалежних характеристик. Аналіз

продуктів діяльності. Анкетування. Спеціальні психодіагностичні методики. Функції методів виховання (виправлення). Методи формування і корекції свідомості. Інформування. Навіювання. Приклад. Психолого-педагогічний вибух. Умови ефективного застосування методів формування і корекції свідомості. Методи формування і корекції досвіду поведінки. Вправи. Доручення. Інструктаж. Контроль. Умови успішного застосування методів формування і корекції поведінки. Методи додаткової мотивації та стимулювання поведінки. Змагання. Критика. Примус. Покарання. Заохочення. Довіра. Умови успішного застосування методів мотивації та стимулювання поведінки. Методи виявлення результатів виховання. Ознаки рівня розвитку і вихованості окремих якостей особистості. Умови успішного застосування методів виявлення результатів виховання.

Тема 1.5. *Основні форми та напрямки соціально-виховної роботи із засудженими*

Поняття про основні форми виховного впливу на засуджених та їх класифікація. Класифікація форм виховного впливу на засуджених за об'єктом впливу (індивідуальні, групові, масові). Класифікація форм виховного впливу за видами діяльності (навчальна, трудова, громадська, дозвільна). Класифікація форм за способом виховного впливу (словесні, наочні та практичні форми). Класифікація та характеристика форм за напрямками виховної роботи з засудженими. Фізичне виховання. Трудове. Естетичне. Правове. Світоглядне. Морально-етичне. Санітарно-гігієнічне. Релігійне. Характеристика індивідуальних форм виховного впливу. Характеристика групових форм виховного впливу. Характеристика масових форм виховного впливу. Характеристика форм трудового виховання. Характеристика форм естетичного виховання. Характеристика форм фізичного виховання. Характеристика форм соціально-світоглядного, морального та правового виховання.

Розділ 2. *Організація виховної роботи з різними категоріями засуджених*

Тема 2.1 *Основні завдання та зміст соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі*

Основні положення про відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань. Документація начальника відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань. Положення про методично-виховну раду установи виконання покарань. Положення про відділення карантину, діагностики та розподілу засуджених установи виконання покарань.

Тема 2.2 *Основні напрямки та форми індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі*

Поняття, мета та завдання індивідуально - виховної роботи із засудженими. Класифікація та характеристика основних напрямків індивідуально-виховної роботи із засудженими (вивчення засуджених, класифікація засуджених, проектування корекції особистості засудженого, визначення найбільш ефективних методів та форм роботи із засудженим,

підготовка до звільнення, узагальнення досвіду роботи). Характеристика основних форм індивідуально-виховної роботи із засудженими (індивідуальні бесіди, особисті доручення, шефство та наставництво, оцінка ступеня виправлення засуджених, звіти засуджених на зборах та засіданнях ради колективу відділення тощо). Планування індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими. Зміст, порядок складання та ведення індивідуальної програми соціально-виховної та психологічної роботи із засудженим та щоденника соціально-виховної та психологічної роботи із засудженим. Соціальне партнерство при складанні індивідуальної програми соціально-виховної та психологічної роботи із засудженим.

Тема 2.3.1 *Особливості процесу виховання неповнолітніх засуджених*

Особливості виконання покарань стосовно неповнолітніх. Індивідуально-психологічні особливості неповнолітніх засуджених. Характерні риси неповнолітніх засуджених. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими. Методи та форми педагогічного впливу та виховної роботи з неповнолітніми. Напрямки виховної роботи з неповнолітніми. Навчання як обов'язковий напрям організації роботи у виховних колоніях. Організація дозвілля неповнолітніх. Взаємодія з родичами неповнолітніх. Програми виховної роботи з неповнолітніми. Зміст, порядок складання та ведення індивідуальної програми та щоденника соціально-виховної та психологічної роботи із неповнолітнім засудженим.

Тема 2.3.2 *Особливості процесу виховання засуджених жінок*

Психологічні особливості засуджених жінок. Характеристики засуджених жінок: кримінально-правова; демографічна; соціально-педагогічна. Врахування особливостей засуджених жінок в процесі відбування покарань та організації виховної роботи з ними. Методи та форми педагогічного впливу на засуджених жінок. Організація індивідуальної та групової роботи. Праця як засіб виховного впливу. Умови збереження та відновлення психо-емоційної сфери жінок методами педагогічної діяльності. Особливості організації дозвілля засуджених жінок. Формування почуття материнства. Форми педагогічного впливу на матерів, які мають малолітніх дітей. Спілкування матерів з малолітніми дітьми, які знаходяться в будинках малютки при виправних установах.

Розділ 3. *Особливості індивідуально-диференційованого підходу до засуджених*

Тема 3.1 *Основні напрямки та форми загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених до позбавлення волі*

Система освіти в Україні. Особливості та форми здійснення загально-освітнього навчання засуджених. Особливості та форми здійснення професійно-технічного навчання засуджених.

Тема 3.2 *Основні напрямки та форми організації вільного часу засуджених до позбавлення волі*

Поняття та структура вільного часу засуджених. Культурно-масова робота серед засуджених. Фізкультурно-оздоровча та спортивна робота серед засуджених. Реалізація корисної ініціативи засуджених.

Тема 3.3.1 *Планування соціально-виховної роботи із засудженими до*

позбавлення волі

Поняття, значення та принципи планування роботи із засудженими. Види та форми планів соціально-виховної роботи із засудженими. Методичні рекомендації щодо змісту плану соціально-виховної роботи із засудженими у виправній колонії. Методичні рекомендації щодо планування організації соціально-виховної, культурно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи із засудженими у відділенні СПС.

Тема 3.3.2 *Організація процесу самовиховання засуджених*

Психолого-педагогічна сутність самовиховання особистості засудженого. Зв'язок виховання і самовиховання. Особистість засудженого як суб'єкт педагогічних дій і самовиховання. Самовиховання та самоактуалізація в умовах установ виконання покарань. Програми самовиховання засуджених. Зміст, мета і завдання самовиховання особистості засуджених. Мотиви самовиховання засуджених. Характеристика основних методів і засобів самовиховання засуджених. Умови ефективності процесу самовиховання засуджених. Результат процесу самовиховання засуджених. Роль педагога в процесі самовиховання особистості засуджених. Шляхи спонукання засуджених до праці над вдосконаленням своєї особистості. Методика складання і реалізації програми самовиховання засуджених. Можливості самовираження і самовдосконалення особистості в процесі відбування покарань.

Тема 3.3.3 *Програми індивідуально-диференційованого впливу на засуджених*

Класифікація засуджених як основа індивідуально-диференційованого підходу. Нормативне забезпечення індивідуально-диференційованого підходу до засуджених. Положення про дільницю карантину, діагностики та розподілу засуджених установи виконання покарань. Педагогічна робота з засудженими в залежності від криміногенної зараженості особистості: послідовно-криміногенний тип; ситуативно-криміногенний тип; ситуативний тип. Робота з засудженими в залежності від спрямованості особистості. Особливості роботи з особами зі стійкою позитивною спрямованістю, зі стійкою негативною спрямованістю, зі стійкою пристосовницькою спрямованістю, з нестійкою спрямованістю особистості. Робота з засудженими, що мають акцентуйовані типи особистісних характеристик. Програми індивідуально-диференційованого впливу на засуджених. Зміст та порядок реалізації у кримінально-виконавчих установах програм диференційованого виховного впливу на засуджених. Види програм індивідуально-диференційованого впливу в УВП. «Освіта». «Професія». «Знайте свої права та обов'язки». «Духовне відродження». «Творчість». «Фізкультура і спорт». «Подолання алкогольної залежності». «Подолання наркотичної залежності». «Повернення». Завдання програм індивідуально-диференційованого впливу на засуджених.

Тема 3.4.1 *Оцінка ступеня виправлення засуджених до позбавлення волі*

Поняття, завдання та види оцінки ступеня виправлення засуджених. Порядок та послідовність проведення оцінки ступеня виправлення засуджених, Наближений зміст характеристики на засудженого при оцінці ступеня виправлення.

Тема 3.4.2 Особливості організації роботи школи підготовки до звільнення

Категорії засуджених, які підлягають звільненню. Мета, види та порядок підготовки засуджених до звільнення. Основні форми підготовки засуджених до звільнення. Робота курсів з підготовки засуджених до звільнення. Зміст курсу підготовки засуджених до звільнення. Ознаки, за якими засуджені можуть бути умовно-достроково звільнені. Проблеми соціальної адаптації осіб, які звільняються з місць позбавлення волі. Проживання, забезпечення документами, працевлаштування, освіта, соціальні контакти, взаємодія з рідними та близькими, соціальна депривація. Роль громадськості та спостережних комісій, інших соціальних інститутів у вирішенні проблем засуджених, які звільняються з місць позбавлення волі. Порядок взаємодії установ виконання покарань та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк. Програми підготовки до звільнення. Поняття та значення оцінки ступеня виправлення засуджених. Мета та завдання оцінки ступеня виправлення засуджених. Види оцінки ступеня виправлення засуджених. Періодичність, послідовність та правила проведення оцінки ступеня виправлення засуджених. Критерії оцінки ступеня виправлення засуджених. Загальний висновок про ступінь виправлення засудженого. Наближений зміст характеристики на засудженого, який підлягає оцінці ступеня виправлення. Участь спостережних комісій при здійсненні оцінки ступеня виправлення засуджених. Характеристика та класифікація засуджених, які можуть бути переведені до дільниці соціальної реабілітації.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань Соціально-політичні науки 0301	Нормативна	
	Напрямок підготовки Психологія 6.030102		
Кількість розділів – 3	Спеціалізація	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 144		4-й	
			Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Лекції	
		36 год.	
		Семінарські	
		18 год.	
		Практичні	

студента – 2	18 год.	
	Самостійна робота	
	72 год.	
	Вид контролю:	
	Екзамен	

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Теоретичні та методичні основи пенітенціарної педагогіки										
Тема 1.1. Пенітенціарна педагогіка як наука	6	2		2	2					
Тема 1.2. Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених	8	2		2	4					
Тема 1.3. Поняття, особливості, закономірності та принципи педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах	10	2	2	2	4					
Тема 1.4. Методи вивчення та впливу на особистість засудженого	12	4	2	2	4					
Тема 1.5. Основні форми та напрямки соціально-виховної роботи із засудженими	12	4	2	2	4					
Разом за розділом 1	48	14	10	6	18					
Розділ 2. Організація виховної роботи з різними категоріями засуджених										
Тема 2.1 Основні завдання та зміст соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі	10	2			8					
Тема 2.2 Основні напрямки та форми індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі	10	2		2	6					
Тема 2.3.1 Особливості процесу виховання неповнолітніх засуджених	14	2	4	2	6					
Тема 2.3.2 Особливості процесу виховання засуджених жінок	14	2		2	10					
Разом за розділом 2	48	8	4	6	30					
Розділ 3. Особливості індивідуально-диференційованого підходу до засуджених										
Тема 3.1 Основні напрямки та форми загальноосвітнього і	8	2		2	4					

професійно-технічного навчання засуджених до позбавлення волі									
Тема 3.2 Основні напрямки та форми організації вільного часу засуджених до позбавлення волі	8	2	2		4				
Тема 3.3.1 Планування соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі	6	2			4				
Тема 3.3.2 Організація процесу самовиховання засуджених	6	2			4				
Тема 3.3.3 Програми індивідуально-диференційованого впливу на засуджених	8	2	2		4				
Тема 3.4.1 Оцінка ступеня виправлення засуджених до позбавлення волі	6	2		2	2				
Тема 3. 4.2 Особливості організації роботи школи підготовки до звільнення	6	2		2	2				
Разом за розділом 4	48	14	4	6	24				
Екзамен									
Усього годин	144	36	18	18	72				

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи пенітенціарної педагогіки

Тема 1.1. Пенітенціарна педагогіка як наука

Питання до семінарського заняття

1. Поняття про педагогіку як науку. Місце пенітенціарної педагогіки в системі педагогічних наук.
2. Поняття про предмет, об'єкт та завдання пенітенціарної педагогіки.
3. Історія виникнення та розвитку пенітенціарної (виправно-трудової) педагогіки.
4. Поняття, класифікація та характеристика основних категорій пенітенціарної педагогіки.

Завдання до практичного заняття.

1. Скласти словник основних термінів і понять пенітенціарної педагогіки.
2. Намалювати схему: «Зв'язок пенітенціарної педагогіки з іншими науками».

Тема 1.2. Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених

Питання до семінарського заняття

1. Поняття і загальна характеристика основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених.
2. Поняття та педагогічна характеристика встановленого порядку виконання і

відбування покарання (режиму) та суспільно корисної праці.

3. Поняття та педагогічна характеристика соціально-виховної роботи, загальноосвітнього та професійного навчання засуджених.

4. Поняття та педагогічна характеристика громадського впливу на засуджених.

Завдання до практичного заняття.

Законспектувати:

1. Особливості режиму в місцях позбавлення волі (Ст. 86-117 КВК України).

2. Умови та особливості організації праці засуджених до позбавлення волі (ст. 118- 122 КВК України).

3. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі (ст.123-137 КВК України).

4. Загальноосвітнє і професійно-технічне навчання засуджених до позбавлення волі (ст.125, 126 КВК України).

Тема 1.3. Поняття, особливості, закономірності та принципи педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та особливості педагогічного процесу в установах виконання покарань

2. Поняття та характеристика основних закономірностей педагогічного процесу в установах виконання покарань

3. Поняття та характеристика основних принципів педагогічного процесу в установах виконання покарань

Завдання до практичного заняття.

Намалювати схему:

1. «Структура та основні завдання відділів та відділень соціально-психологічної служби УВП».

2. Законспектувати:

Принципи кримінально-виконавчого законодавства, виконання і відбування покарань (ст.5 КВК України)

Тема 1.4. Методи вивчення та впливу на особистість засудженого

Питання до семінарського заняття

1. Програма та методика вивчення особистості засуджених.

2. Поняття, класифікація та характеристика психолого-педагогічних методів вивчення засуджених.

3. Поняття, класифікація та характеристика психолого-педагогічних методів впливу на засуджених.

4. Характеристика психолого-педагогічних методів, спрямованих на формування та корекцію свідомості засуджених.

5. Характеристика психолого-педагогічних методів, спрямованих на формування та корекцію позитивного досвіду поведінки засуджених.

6. Характеристика психолого-педагогічних методів додаткової мотивації та стимулювання поведінки засуджених.

Завдання до практичного заняття.

Законспектувати:

1. Методи встановлення вербального та невербального контакту із засудженим.

2. Умови ефективного застосування основних психолого-педагогічних методів, призначених для вивчення особистості засуджених.
3. Умови ефективного застосування основних психолого-педагогічних методів, спрямованих на формування і корекцію свідомості засуджених .
4. Умови ефективного застосування основних психолого-педагогічних методів спрямованих на формування та корекцію позитивного досвіду поведінки .
5. Умови ефективного застосування основних психолого-педагогічних методів додаткової мотивації та стимулювання поведінки.

Тема 1.5. Основні форми та напрямки соціально-виховної роботи із засудженими

Питання до семінарського заняття

1. Поняття, класифікація та коротка характеристика основних форм соціально-виховної роботи із засудженими.
2. Поняття, класифікація та характеристика основних напрямків соціально-виховної роботи із засудженими.
3. Зміст та порядок реалізації в кримінально-виконавчих установах програм диференційованого виховного впливу на засуджених.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Характеристика основних форм соціально-виховної роботи із засудженими.
2. Характеристика основних напрямків соціально-виховної роботи із засудженими.
3. Зміст програм диференційованого виховного впливу на засуджених.
4. Виховання дисциплінованості в засуджених.

Розділ 2. Організація виховної роботи з різними категоріями засуджених

Тема 2.1 Основні завдання та зміст соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Основні положення про відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань.
2. Документація начальника відділення соціально- психологічної служби установи виконання покарань.
3. Положення про методично-виховну раду установи виконання покарань.
4. Положення про відділення карантину, діагностики та розподілу засуджених установи виконання покарань.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Умови ефективного здійснення правового виховання засуджених.
2. Умови ефективного здійснення трудового виховання засуджених.
3. Умови ефективного здійснення морального виховання засуджених.
4. Умови ефективного здійснення естетичного виховання засуджених.
5. Умови ефективного здійснення фізичного виховання засуджених.
6. Умови ефективного здійснення релігійного виховання засуджених.
7. Умови ефективного здійснення санітарно-гігієнічного виховання засуджених.

8. Умови , шляхи та засоби ефективного виховання дисциплінованості засуджених.

Тема 2.2 Основні напрямки та форми індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та основні напрямки індивідуальної соціально - виховної роботи із засудженими.
2. Характеристика основних форм індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими.
3. Методичні рекомендації щодо складання та ведення індивідуальної програми соціально-психологічної роботи із засудженим.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Умови ефективної реалізації основних напрямків індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими.
2. Умови ефективної реалізації основних форм індивідуальної соціально-виховної роботи із засудженими.
3. Зміст, порядок підготовки та ведення індивідуальної бесіди із засудженим.

Тема 2.3.1 Особливості процесу виховання неповнолітніх засуджених

Питання до семінарського заняття

1. Соціально-психологічні та вікові особливості неповнолітніх правопорушників.
2. Напрямки виховної роботи з неповнолітніми засудженими.
3. Умови організації виховної роботи з неповнолітніми засудженими.
4. Технології виховної роботи з неповнолітніми засудженими.

Завдання до практичного заняття.

1. Визначити ознаки різних типів спрямованості неповнолітніх правопорушників: аморальна, асоціальна, злочинна.
2. Визначити та обґрунтувати форми реалізації напрямків виховної роботи з неповнолітніми правопорушниками.
3. Обґрунтувати врахування особливостей неповнолітніх засуджених у виховному впливі на них.

Тема 2.3.2 Особливості процесу виховання засуджених жінок

Питання до семінарського заняття

1. Загальна характеристика процесу відбування покарань засудженими жінками.
2. Кримінально – правова та морально-психологічна характеристика засуджених жінок.
3. Психологічні особливості засуджених жінок у процесі виховного впливу на них.
4. Особливості педагогічного впливу на засуджених жінок.
5. Форми роботи з засудженими жінками.

Завдання до практичного заняття.

Законспектувати:

Методика контактної взаємодії в процесі проведення індивідуальної бесіди Л.Б.

Філонова // Синьов В.М., Радов Г.О., Кривуша В.І., Беца О.О. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців. К.: 1997. – С. 151-156.

Розділ 3. Особливості індивідуально-диференційованого підходу до засуджених

Тема 3.1 Основні напрямки та форми загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Система освіти в Україні.
2. Особливості та форми здійснення загально-освітнього навчання засуджених.
3. Особливості та форми здійснення професійно-технічного навчання засуджених.

Завдання до практичного заняття

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Основні положення КВК, ПВР про організацію загальноосвітнього навчання засуджених.
2. Основні положення КВК, ПВР про організацію професійно-технічного навчання засуджених.
3. Державні нормативні документи, що визначають зміст освіти в Україні.
4. Принципи побудови системи освіти в Україні.

Тема 3.2 Основні напрямки та форми організації вільного часу засуджених до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та структура вільного часу засуджених.
2. Культурно-масова робота серед засуджених.
3. Фізкультурно-оздоровча та спортивна робота серед засуджених.
4. Реалізація корисної ініціативи засуджених.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Аналіз основних положень щодо організації вільного часу засуджених.
2. Умови ефективної організації вільного часу засуджених.
3. Характеристика змісту культурно-масової роботи серед засуджених.
4. Характеристика змісту фізкультурно-оздоровчої роботи з засудженими.
5. Умови та шляхи реалізація корисної ініціативи засуджених.

Тема 3.3.1 Планування соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття, значення та принципи планування роботи із засудженими.
2. Види та форми планів соціально-виховної роботи із засудженими.
3. Методичні рекомендації щодо змісту плану соціально-виховної роботи із засудженими у виправній колонії.
4. Методичні рекомендації щодо планування організації соціально-виховної, культурно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи із засудженими у відділенні СПС.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Характеристика основних принципів планування соціально-виховної роботи із засудженими.
2. Характеристика змісту квартального плану соціально-виховної роботи із засудженими у відділенні соціально-психологічної служби.
3. Методичні рекомендації стосовно щоденного планування соціально-виховної роботи із засудженими у відділенні соціально-психологічної служби.
4. Складання та розробка квартального плану соціально-виховної роботи із засудженими у відділенні соціально-психологічної служби.

Тема 3.3.2 Організація процесу самовиховання засуджених

Питання до семінарського заняття

1. Поняття про самовиховання та його значення в житті людини.
2. Методи та прийоми самовиховання засуджених.
3. Організація процесу самовиховання засуджених.
4. Роль вихователя в процесі самовиховання засуджених.

Завдання до практичного заняття.

1. Розробити графічну схему: «Етапи самовиховання засуджених».
2. Охарактеризувати методи самовиховання засуджених. Визначити умови їх ефективного використання.

Тема 3.3.3 Програми індивідуально-диференційованого впливу на засуджених

Питання до семінарського заняття

1. Нормативні положення, які регулюють впровадження програм диференційованого впливу на засуджених.
2. Методика реалізації програм диференційованого впливу на засуджених.

Завдання до практичного заняття.

1. Розробити графічні схеми: «Реалізація програм диференційованого впливу на засуджених»

Тема 3.4.1 Оцінка ступеня виправлення засуджених до позбавлення волі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття, завдання та види оцінки ступеня виправлення засуджених. Порядок та послідовність проведення оцінки ступеня виправлення засуджених.
2. Наближений зміст характеристики на засудженого при оцінці ступеня виправлення.

Завдання до практичного заняття.

Підготувати доповідь та обговорити:

1. Інструкція щодо роботи з індивідуальною програмою соціально-виховної та психологічної роботи із засудженим.
2. Аналіз методики проведення оцінки ступеня виправлення засуджених.
3. Характеристика основних критеріїв оцінки ступеня виправлення засуджених.
4. Складання позитивної і негативної характеристики на засудженого, який підлягає оцінці ступеня виправлення.

Тема 3.4.2 Особливості організації роботи школи підготовки до звільнення

Питання до семінарського заняття

1. Педагогічні аспекти організації курсу підготовки до звільнення.
2. Порядок організації підготовки засуджених до звільнення.
3. Основні потреби осіб, які готуються до звільнення, в процесі організації роботи з ними.

Завдання до практичного заняття.

1. Розробити графічну схему: «Порядок організації підготовки засуджених до звільнення».

5. Завдання для самостійної роботи

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Історія розвитку пенітенціарної педагогіки.
2. Внесок відомих діячів науки у розвиток пенітенціарної педагогіки.
3. Роль А.С.Макаренка в розвитку пенітенціарної педагогіки.
4. Основні категорії пенітенціарної педагогіки.
5. Умови ресоціалізації засуджених до позбавлення волі.
6. Закономірності як філософсько-педагогічна категорія.
7. Характеристика основних закономірностей педагогічного процесу в місцях позбавлення волі.
8. Принципи пенітенціарної педагогіки.
9. Використання загальних та спеціальних принципів пенітенціарної педагогіки в практичній роботі з засудженими.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні робота передбачає роботу підготовку наукових досліджень.

Тематика:

1. Особливості використання в роботі з засудженими методів формування і корекції свідомості особистості.
2. Особливості використання в роботі з засудженими методів формування і корекції позитивного досвіду поведінки.
3. Особливості використання в роботі з засудженими методів додаткової мотивації і стимулювання особистості.
4. Особливості використання в роботі з засудженими методів виявлення результатів виховання.
5. Особливості використання в роботі з засудженими індивідуальних форм виховного впливу.
6. Особливості використання в роботі з засудженими групових форм виховного впливу.
7. Особливості використання в роботі з засудженими масових форм виховного впливу.
8. Види бесід та умови їх використання в роботі з засудженими.
9. Культурно-просвітницьке виховання засуджених.
10. Духовне виховання засуджених.
11. Трудове виховання засуджених.
12. Валеологічне виховання засуджених.
13. Правове виховання засуджених.

14. Індивідуально-психологічні особливості неповнолітніх засуджених.
15. Особливості застосування методів педагогічного впливу на неповнолітніх засуджених.
16. Форми виховної роботи з неповнолітніми засудженими.
17. Соціальний супровід неповнолітніх засуджених, що звільняються з місць позбавлення волі.
18. Індивідуально-психологічні особливості засуджених жінок.
19. Форми виховної роботи з засудженими жінками.
20. Виховна робота з засудженими вагітними жінками.
21. Виховна робота з засудженими жінками, які мають дітей віком до трьох років.
22. “Педагогіка співробітництва” в індивідуально-виховній роботі з засудженими.
23. Принципи індивідуально-виховної роботи з засудженими.
24. Методи індивідуально-виховної роботи з засудженими.
25. Напрямки індивідуально-виховної роботи з засудженими.
26. Планування індивідуально-виховної роботи з засудженими.
27. Форми індивідуально-виховної роботи з засудженими.
28. Організація процесу самовиховання засуджених.
29. Напрямки самовиховання засуджених.
30. Методи самовиховання засуджених.
31. Самопізнання як основа самовиховання.
32. Мотиви спонукання засуджених до самовиховання.
33. Методика реалізації програми «Освіта» в роботі з неповнолітніми засудженими.
34. Методика реалізації програми «Професія».
35. Форми реалізації програми «Духовне відродження».
36. Залучення засуджених до роботи в програмі «Творчість».
37. Програма «Фізкультура і спорт» як засіб збереження здоров'я засуджених.
38. Програма «Підготовка до звільнення» - реальний крок до успішної ре соціалізації.
39. Напрямки роботи курсу підготовки до звільнення.
40. Порядок організації підготовки засуджених до звільнення.
41. Взаємодія установ виконання покарань та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення.
42. Підготовка персоналу до соціального супроводу осіб, які звільняються з місць позбавлення волі.
43. Індивідуальна робота з особами, які готуються до звільнення.

7. Методи навчання та контролю

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи.
Поточний, проміжний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття про пенітенціарну педагогіку як науку.
2. Завдання пенітенціарної педагогіки.
3. Основні етапи історії розвитку пенітенціарної педагогіки.

4. Особливості педагогічного процесу в роботі з засудженими.
5. Основні категорії пенітенціарної педагогіки.
6. Закономірності педагогічного процесу в місцях позбавлення волі.
7. Принципи пенітенціарної педагогіки.
8. Поняття про методи пенітенціарної педагогіки.
9. Методи формування емоційної сфери.
10. Класифікація методів педагогічного впливу на засуджених.
11. Функції методів виховання (виправлення).
12. Методи формування і корекції свідомості.
13. Умови ефективного використання методів формування і корекції свідомості.
14. Охарактеризуйте методи формування і корекції досвіду поведінки.
15. Визначте умови ефективного використання методів формування і корекції досвіду поведінки.
16. Охарактеризуйте методи додаткової мотивації і стимулювання поведінки.
17. Визначте умови успішного застосування методів додаткової мотивації і стимулювання поведінки.
18. Дайте характеристику методам виявлення результатів виховання.
19. Поняття про форми пенітенціарної педагогіки.
20. Класифікація форм виховного впливу за об'єктом, видами діяльності та способами впливу.
21. Класифікація форм виховного впливу за напрямками виховання.
22. Види та характеристика основних форм виховного впливу.
23. Особливості діяльності працівників ДКВС.
24. Система професійно значущих властивостей працівника ДКВС.
25. Вимоги до особистісних якостей та характеристик працівника ДКВС – вихователя.
26. Педагогіка співробітництва як технологія виховного впливу.
27. Організація виховної роботи з засудженими.
28. Характеристика основних напрямків виховної роботи з засудженими.
29. Форми реалізації світоглядного та валеологічного напрямків виховної роботи з засудженими.
30. Форми реалізації морального-етичного та релігійного напрямків виховної роботи з засудженими.
31. Форми реалізації естетичного та трудового напрямків виховної роботи з засудженими.
32. Форми реалізації правового та фізичного напрямків виховної роботи з засудженими.
33. Соціально-психологічні та вікові особливості неповнолітніх правопорушників.
34. Напрямки педагогічного процесу у виховних колоніях.
35. Ефективні форми виховної роботи з неповнолітніми засудженими.
36. Загальна характеристика засуджених жінок.
37. Основні напрямки індивідуальної роботи з засудженими жінками.
38. Визначте та дайте характеристику методам індивідуальної роботи з засудженими жінками.

39. Підібрати ефективні форми індивідуальної роботи з засудженими жінками.
40. Основні цілі індивідуальної бесіди з засудженими жінками. Підготовка до бесіди.
41. Вимоги до проведення індивідуальної бесіди з засудженими жінками.
42. Основні помилки при проведенні індивідуальної бесіди з засудженими жінками.
43. Методика контактної взаємодії в процесі проведення індивідуальної бесіди Л.Б. Філонова.
44. Система організації індивідуально-виховної роботи з засудженими.
45. Охарактеризуйте основні напрямки ІВР з засудженими.
46. Визначте та дайте характеристику методам ІВР з засудженими.
47. Охарактеризуйте форми ІВР з засудженими.
48. Поняття про самовиховання засуджених.
49. Дайте характеристику напрямкам самовиховання засуджених.
50. Охарактеризуйте методи самовиховання засуджених.
51. Положення про порядок реалізації у виправних та виховних колоніях програм диференційованого виховного впливу на засуджених до позбавлення волі.
52. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Освіта».
53. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Духовне відродження».
54. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: “Творчість”.
55. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: “Правова просвіта”.
56. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: “Фізкультура і спорт”, “Подолання алкогольної та наркотичної залежності”.
57. Основні завдання роботи курсу підготовки до звільнення.
58. Охарактеризуйте напрямки роботи курсу підготовки до звільнення;
59. Дайте характеристику основним формам роботи курсу підготовки до звільнення.
60. Порядок організації підготовки засуджених до звільнення.
61. Розвиток пенітенціарної ідеї у світовій практиці.
62. Поняття основних категорій пенітенціарної педагогіки
63. Поняття та сутність педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах.
64. Особливості педагогічного процесу в установах виконання покарань.
65. Поняття закономірностей педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах.
66. Класифікація методів педагогічного впливу на засуджених.
67. Функції методів виховання (виправлення).
68. Поняття про основні форми виховного впливу на засуджених та їх класифікація.

69. Характеристика індивідуальних форм виховного впливу.
70. Особливості діяльності працівників ДКВС.
71. Поняття «вихователь». Особистісні якості вихователя.
72. Поняття про основні напрямки соціально-виховної роботи із засудженими. Характеристика основних напрямків соціально-виховної роботи із засудженими.
73. Особливості здійснення правового виховання засуджених.
74. Основні завдання трудового виховання засуджених. Поняття та основні завдання морального виховання засуджених.
75. Основні завдання та форми морального виховання засуджених.
76. Особливості морального виховання засуджених.
77. Поняття та основні завдання естетичного виховання засуджених.
78. Поняття та основні завдання релігійного виховання засуджених.
79. Індивідуально-психологічні особливості неповнолітніх засуджених.
80. Характерні риси неповнолітніх засуджених.
81. Психологічні особливості засуджених жінок.
82. Методи та форми педагогічного впливу на засуджених жінок.
83. Поняття, мета та завдання індивідуально - виховної роботи із засудженими.
84. Характеристика основних форм індивідуально-виховної роботи із засудженими.
85. Психолого-педагогічна сутність самовиховання особистості засудженого.
86. Роль педагога в процесі самовиховання особистості засуджених.
87. Класифікація засуджених як основа індивідуально-диференційованого підходу..
88. Педагогічна робота з засудженими в залежності від криміногенної зараженості особистості.
89. Робота з засудженими в залежності від спрямованості особистості.
90. Робота з засудженими, що мають акцентуйовані типи особистісних характеристик.
91. Категорії засуджених, які підлягають звільненню.
92. Проблеми соціальної адаптації осіб, які звільняються з місць позбавлення волі.
93. Роль громадськості та спостережних комісій, інших соціальних інститутів у вирішенні проблем засуджених, які звільняються з місць позбавлення волі.
94. Програми підготовки до звільнення.
95. Характеристика та класифікація засуджених, які можуть бути переведені до дільниці соціальної реабілітації.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Екзамен	
Max 60%	Max 40%	Max 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література

Основна література

1. Наказ ДДУПВП від 25 грудня 2003 року № 275. «Про затвердження правил внутрішнього розпорядку установи виконання покарань»
2. Наказ ДДУПВП від 20 вересня 2000 року. «Правила поведінки в слідчих ізоляторах осіб, узятих під варту, і засуджених»
3. Наказ ДДУПВП від 20 вересня 2000р. №192. «Правила тримання осіб, узятих під варту, і засуджених у слідчих ізоляторах Державного департаменту України з питань виконання покарань»
4. Наказ ДДУПВП від 17.03.2000 №33. «Про затвердження положень, що регламентують діяльність соціально-психологічної служби установи виконання покарань»
5. Наказ ДДУПВП від 05.06.2007 №144. «Про внесення змін до наказу Державного департаменту України з питань виконання покарань від 17.03.2000 №33»
6. Дрижак В. В. Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології / Дрижак В.В. – Чернігів : Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2008. – 22 с.
7. Дрижак В. В. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник / Дрижак В. В. – Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2009 – 270 с.
8. Дрижак В.В. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях / В. В. Дрижак, С. О. Чебоненко. – Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2006. – 120 с.
9. Засоби виправлення та ре соціалізації засуджених до позбавлення волі : [монографія] / [за заг. ред. д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка]. – Х. : Кроссруд, 2011. – 323 с.
10. Збірка задач з пенітенціарної педагогіки: [для курсантів та слухачів вищ. навч. закл.] / [уклад. С. М. Єрмак] / Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України. – Чернігів, 2009. – 28 с.
11. Исправительно-трудова педагогіка: [учеб. пособ. для студ. вісш. учебн. завед.] / [Н. Н. Арисов, В. П. Артамонов, З. А. Астемиров и др.; под. ред.

- Б. С. Утевского]. – М.: ВШ МВД СССР, 1967. – 304 с.
12. Исправительно-трудовая педагогика: [учеб. пособ. для высш. учебн. завед. МВД СССР] / [В. Ф. Пирожков, М. П. Стурова, И. П. Зайцев и др.; под ред. И. Т. Богатірева]. – М.: Академия МВД СССР, 1978. – 377 с.
13. Кримінальний кодекс України: Закон України № 25 від 29.06.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
14. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV / Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.
15. Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник (завдання, ситуації, питання для самоконтролю). В.І. Кривуша – К.: РВВ КІВС при НАВС, 1997. – 220 с.
16. Кушнірова Т.В. Правові та соціально-психологічні аспекти організації роботи курсу підготовки до звільнення: Методичні рекомендації. - К.: “МП Леся”, 2004. - 52 с.
17. Лозниця В. С. Основи психології та педагогіки: навчальний посібник / В. С. Лозниця . – К.: КНЕУ, 2001. – 288 с.
18. Методичні рекомендації до складання характеристик на засуджених: [навч.-метод. посібник для персоналу ДКВС України] / [уклад.: С. О. Чебоненко, О. С. Третьак, В. В. Дрижак та ін.]. – Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту, 2007. – 47 с. – (Серія: Бібліотечка працівника соціально-психологічної служби).
19. Основи пенітенціарної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / С.Я. Харченко, О.Л. Карман, Н.П. Краснова, О.С. Третьак; Держ. закл. “Луган. Нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. – 345 с.
20. Педагогика и политико-воспитательная работа с осужденными / [под ред. Ю.В. Гербева]. – Рязань: Рязанская высшая школа МВД СССР, 1985. – 386 с.
21. Синьов В.М., Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка в запитаннях та відповідях. К.: 2000
22. Синьов В.М., Медведєв В.С., Робоча книга пенітенціарного психолога К.: 2000.
23. Синьов В.М., Радов Г.О., Кривуша В.І., Беца О.О., Педагогічні основи ресоціалізації злочинців. К.: 1997.
24. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – 3-тє вид., доповн. – К.: Академвидав, 2012. – 528 с. – (Серія «Альма-матер»).
25. Яворська Г.Х. Педагогіка для правників: навч. посіб. / Яворська Г.Х. – К.: Знання, 2004. – 335 с.

Додаткова література:

1. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / Ч. Беккариа. - М. : Стелс, 1995. – 303 с.
2. Еникеев М.И. Юридическая психология / М.И. Еникеев. - СПб. : Питер. - 2004. – 480 с.
3. Новиков В.В.. Личность осужденного: социальная и психологическая работа с различными категориями / В.В. Новиков, А.И. Мокрецов. – М. : НИИ ФСИН

России, 2006. – 214 с.

4. Юридична психологія: навчальний посібник / В.Й.Бочелюк. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.

5. Юридична психологія: Підручник / За ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – К. : КНТ, 2007. – 360 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://psychlib.com.ua/>
2. <http://pidruchniki.ws>
3. <http://www.alleng.ru/d/psy/psy138.htm>